

บทที่ 1

บททั่วไป

ในปัจจุบันนี้ เลตเตอร์ออฟเครดิต (Letter of Credit และ L/C)¹ มีความสำคัญและใช้ประโยชน์อย่างแพร่หลายในฐานะที่เป็นกลไกทางการค้า (commercial device) ในการชำระเงินระหว่างประเทศ สามารถก่อให้เกิดความคล่องตัวในทางการค้าและใช้ประโยชน์ได้อย่างจริงจัง นอกจากนี้เลตเตอร์ออฟเครดิตยังได้เข้ามามีบทบาทในทางการค้าภายในประเทศด้วย อย่างไรก็ตาม ที่สำคัญที่สุดคือ การพัฒนาอย่างรวดเร็วของเครดิตค้าประกัน (Stand by Credit) ซึ่งใช้ทั้งในกิจการภายในประเทศและกิจการระหว่างประเทศ เพื่อค้าประกันการปฏิบัติตามสัญญา เช่น การก่อสร้างถนน ทอระบายน้ำหรืออาคาร การชำระเงินตามตราสารพาณิชย์และการค้าประกัน ฯลฯ²

1.1 เลตเตอร์ออฟเครดิตคืออะไร

โดยแท้ที่จริงแล้ว เลตเตอร์ออฟเครดิตเป็นการติดต่อธุรกิจการค้าในระหว่างคู่สัญญา 3 ฝ่าย คือ ธนาคารซึ่งเป็นผู้เปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต (Issuing Bank/Opening Bank) ผู้ซื้อซึ่งเป็นลูกค้าของธนาคารผู้เปิดเครดิต (Buyer/customer)

¹ โดยปกติเลตเตอร์ออฟเครดิต มักเรียกสั้น ๆ ว่า L/C หรือบางทีก็เรียกว่า "หนังสือเครดิต" หรือถ้าเรียกสั้นลงไปอีกก็เรียกว่า "เครดิต" เฉย ๆ ซึ่งก็เป็นที่เข้าใจว่าหมายถึงเลตเตอร์ออฟเครดิตนั่นเอง

² Edward L. Symons, "Letters of Credit : Fraud, Good Faith and the Basis for Injunctive Relief," Tulane Law Review 54 (February 1980) : 338-339.

และผู้รับประโยชน์ซึ่งเป็นผู้ขายสินค้าให้แก่ผู้ซื้อ (Seller/Beneficiary) อนึ่ง ในธุรกิจ การค้าทั้งหมดนี้มีความเกี่ยวพันกันและสามารถพิจารณาแบ่งแยกเป็นสัญญา 3 ฉบับ แยกต่างหากจากกัน กล่าวคือ ในระหว่างผู้ซื้อ (ลูกค้าของธนาคาร) และผู้ขาย (ผู้รับประโยชน์) มีนิติสัมพันธ์ต่อกันตามสัญญาซื้อขายส่วนหนึ่ง ต่อมาเมื่อผู้ซื้อได้ไปติดต่อกับธนาคารขอให้เปิด เครดิต เพื่อจ่ายเงินตามจำนวนในเครดิตแก่ผู้ขายหรือผู้รับประโยชน์ก็เป็นสัญญาอีกส่วนหนึ่ง และท้ายที่สุด ธนาคารผู้เปิดเครดิตจะเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิตไปให้แก่ผู้ขาย (ผู้รับประโยชน์) โดยธนาคารมีความรับผิดชอบต่อผู้รับประโยชน์ดังกล่าวเมื่อผู้รับประโยชน์ปฏิบัติตาม เงื่อนไขของ เครดิตซึ่งเป็นสัญญาส่วนที่ 3 ¹

¹ Alphonse M. Sullante, "Letter of Credit : A Discourse (Part I)," Commercial Law Journal 84 (October 1979) : 372.

ในเรื่องความหมายของเลตเตอร์ออฟเครดิตนี้ นักกฎหมายชาวอเมริกัน ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านเลตเตอร์ออฟเครดิต หลายท่านได้ให้คำจำกัดความเกี่ยวกับ เลตเตอร์ออฟเครดิตไว้ดังต่อไปนี้

เลตเตอร์ออฟเครดิต เป็นสัญญาที่ธนาคารหรือคู่สัญญาอื่นซึ่งมีทรัพย์สินเพียงพอที่จะชำระหนี้ได้ สัญญาที่จะรับรองและจ่ายเงินหรือจ่ายเงินตามตั๋วแลกเงิน (draft) หรือคำขอให้จ่ายเงิน (demand for payment) ของผู้รับประโยชน์ซึ่งได้ปฏิบัติ ตามเงื่อนไขของเครดิต¹

เลตเตอร์ออฟเครดิต เป็นเอกสารที่ธนาคารผู้เปิดเครดิตได้เปิดให้แก่ผู้ขาย หรือผู้รับประโยชน์ในนามของผู้ซื้อ โดยธนาคารผู้เปิดเครดิตผูกพันที่จะจ่ายเงินตาม ตั๋วแลกเงินหรือคำขอให้จ่ายเงินของผู้ขายหรือผู้รับประโยชน์ เมื่อผู้ขายหรือผู้รับประโยชน์ ยื่นเอกสารตามที่ระบุไว้ในเครดิต²

เลตเตอร์ออฟเครดิต เป็นความผูกพันของธนาคารผู้เปิดเครดิตที่จะจ่ายเงิน ตามตั๋วแลกเงิน เมื่อตั๋วแลกเงินนั้นได้แนบมาพร้อมกับเอกสารตามที่เครดิตต้องการ³

¹ Boris Kozolchyk, "The Legal Nature of the Irrevocable Commercial Letter of Credit," American Journal of Comparative Law 14 (1965) : 399 - 400.

² Henry Harfield, Bank Credits and Acceptances, 5 th ed. (New York : A Ronald Pr., 1974), pp. 26 - 27.

³ Harold J. Berman, The Law of International Trade Part I. International Commercial Transaction, Multilith (Harvard Law School, 1981), p. 300.

โดยเหตุที่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เขียนอิงกับระเบียบประเพณีและพิธีปฏิบัติ
 เกี่ยวกับเครดิตที่มีเอกสารประกอบ (ฉบับแก้ไข ค.ศ. 1974) หรือ Uniform
 Customs and Practice for Documentary Credit (1974 revision)
 ตามเอกสารฉบับที่ 290 ซึ่งเป็นเอกสารที่สภาหอการค้านานาชาติ (International
 Chamber of Commerce หรือ ICC) ได้รวบรวมขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้
 เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการใช้เลตเตอร์ออฟเครดิตในการค้าระหว่างประเทศ
 และเป็นคู่มือปฏิบัติเกี่ยวกับเลตเตอร์ออฟเครดิตของธนาคาร ซึ่งใช้กันอยู่แพร่หลายในปัจจุบัน
 อย่างไรก็ตาม ในขณะที่ยังเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สภาหอการค้านานาชาติจะได้มีการแก้ไข
 ระเบียบประเพณีและพิธีปฏิบัติเกี่ยวกับเครดิตที่มีเอกสารประกอบดังกล่าว และฉบับที่ร่าง
 ขึ้นใหม่นี้ เรียกว่า Uniform Customs and Practice for Documentary
 Credit (1983 revision) ตามเอกสารฉบับที่ 400 ของสภาหอการค้านานาชาติ
 ซึ่งจะมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม ค.ศ. 1984 เป็นต้นไป¹ ฉะนั้นในกรณี
 ที่จำเป็นต้องอ้างอิงถึง Uniform Customs and Practice for Documentary
 Credit (1983 revision) ดังกล่าว ผู้เขียนจะเขียนใส่ไว้ในเชิงอรรถเพื่อ
 เปรียบเทียบให้เข้าใจชัดเจนต่อไป

ตาม Uniform Customs and Practice for Documentary
 Credit (1974 revision) ได้บัญญัติคำจำกัดความเกี่ยวกับเลตเตอร์ออฟเครดิต
 หรือเครดิตที่มีเอกสารประกอบไว้ในข้อกำหนดทั่วไปและคำจำกัดความ (b) (general
 provisions and definitions (b)) ดังต่อไปนี้คือ

¹ International Chamber of Commerce (ICC), Documentary Credits, (Paris : ICC Publishing S.A., 1983), p. 2.

ข้อกำหนดทั่วไปและคำจำกัดความ (b) เพื่อให้ตรงตามความมุ่งหมายของข้อกำหนด คำจำกัดความและมาตราต่าง ๆ ที่ปรากฏในที่นี้ คำว่า "เครดิตที่มีเอกสารประกอบ" และ "เครดิต" หมายถึงการจัดให้มีขึ้น (arrangement) (ไม่ว่าจะเรียกว่าประการใดก็ตาม) ซึ่งธนาคารหนึ่ง เรียกว่า ธนาคารผู้เปิดเครดิต เมื่อถูกขอร้องและกระทำไปตามคำสั่งของลูกค้าของตนซึ่งเรียกว่า ผู้ขอเปิดเครดิต โดยกระทำการดังต่อไปนี้ คือ

จ่ายเงินให้แก่บุคคลที่สามหรือจ่ายเงินตามคำสั่งของบุคคลที่สาม ซึ่งเรียกว่า ผู้รับประโยชน์หรือจ่ายเงินตามตั๋วแลกเงิน รับรองตั๋วแลกเงินหรือรับซื้อตั๋วแลกเงิน ที่ออกโดยผู้รับประโยชน์ หรือ

มอบอำนาจให้อีกธนาคารหนึ่งจ่ายเงินหรือจ่ายเงินตามตั๋วรับรองหรือรับซื้อตั๋ว โดยมีเอกสารตามที่ระบุไว้และถูกต้องตามเงื่อนไขของ เครดิต¹

¹ ทวีศักดิ์ วิศิษฎ์ฉุกุล, ผู้แปล อ่างจาก ชรินทร์ พิทยาวิรัช, เลตเตอร์ออฟเครดิตการค้า, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์, 2525), หน้า 275 - 276. แปลจากข้อความเดิม ดังนี้

General provisions and definitions (b) For the purposes of such provisions, definitions and articles the expressions "documentary credit (s)" and "credit (s)" used therein mean any arrangement, however named or described, whereby a bank (the issuing bank), acting at the request and in accordance with instructions of a customer (the applicant for the credit),

. is to make payment to or to the order of a third party (the beneficiary), or is to pay, accept or negotiate bills of exchange (drafts) drawn by the beneficiary, or

.. authorizes such payment to be made or such drafts to be paid, accepted or negotiated by another bank, against stipulated documents, provided that the terms and conditions of the credit are complied with.

อนึ่งตาม Uniform Customs and Practice for Documentary Credit (1983 revision) ที่จะมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม ค.ศ. 1984 ได้บัญญัติเกี่ยวกับคำนิยามของเลตเตอร์ออฟเครดิตไว้ใน General provisions and definitions. Article 2 ดังต่อไปนี้

Article 2 For the purposes of these articles, the expressions "documentary credit (s)" "and" standby letter (s) of credit" used herein (herein - after referred to as "credit (s)", mean any arrangement, however named or described, whereby a bank (the issuing bank), acting at the request and on the instructions of a customer (the applicant for the credit),

i is to make a payment to or to the order of a third party (the beneficiary), or is to pay or accept bills of exchange (drafts) drawn by the beneficiary, or

ii authorizes another bank to effect such payment, or to pay, accept or negotiate such bill of exchange (drafts),

against stipulated documents, provided that the terms and conditions of the credit are complied with.

คำนิยามของ เลตเตอร์ออฟเครดิต ยังปรากฏในกฎหมายภายในของบางประเทศ เช่น Uniform Commercial Code (1972 version) ของสหรัฐอเมริกา¹ เฉพาะในเรื่องคำนิยามของ เลตเตอร์ออฟเครดิตได้บัญญัติไว้โดยชัดแจ้งในมาตรา 5 - 103 (a) ความว่า เลตเตอร์ออฟเครดิตหรือเครดิต หมายถึง ความผูกพันระหว่างผู้ซื้อและธนาคารผู้เปิดเครดิต หรือบุคคลอื่นตามมาตรา 5 - 102 ว่า ธนาคารผู้เปิดเครดิตจะจ่ายเงินตามตั๋วแลกเงินหรือคำขอให้จ่ายเงินของผู้รับประโยชน์ เมื่อผู้รับประโยชน์ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในเครดิตโดยครบถ้วนแล้ว เครดิตที่ธนาคารผู้เปิดเครดิตได้เปิดไปให้ผู้รับประโยชน์อาจจะ เป็นเครดิตชนิดเพิกถอนได้ (Revocable Credit) หรือเครดิตชนิดเพิกถอนไม่ได้ (Irrevocable Credit) และความผูกพันอาจจะเป็นไปตามข้อตกลงที่จะจ่ายเงินหรือแจ้งว่าให้ธนาคารหรือบุคคลอื่นมีอำนาจจ่ายเงิน²

กล่าวโดยสรุป ผู้เขียนเห็นว่า เลตเตอร์ออฟเครดิตเป็นความผูกพันของธนาคารผู้เปิดเครดิตที่จะจ่ายเงินตามตั๋วแลกเงินหรือคำขอให้จ่ายเงินของผู้รับประโยชน์ เมื่อผู้รับประโยชน์ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในเครดิตโดยครบถ้วนแล้ว

¹ ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่มีธุรกิจการพาณิชย์เจริญก้าวหน้ามากที่สุด จึงมีความจำเป็นต้องรวบรวมหลักกฎหมายเกี่ยวกับ เลตเตอร์ออฟเครดิตขึ้นเป็นหมวดหมู่ ดังที่ปรากฏใน Article 5 ของ Uniform Commercial Code รวมทั้งสิ้น 17 มาตรา ตั้งแต่มาตรา 5 - 101 ถึงมาตรา 5 - 117.

² Uniform Commercial Code (1972 version)

Section 5-103 (a) "Credit" or "Letter of Credit" means an engagement by a bank or other person made at the request of a customer and of a kind within the scope of this Article (Section 5-102) that the issuer will honor drafts or other demands for payment upon compliance with the conditions specified in the credit. A credit may be either revocable or irrevocable. The engagement may be either an agreement to honor or a statement.

1.2 ประวัติความเป็นมาของเลตเตอร์ออฟเครดิต

เลตเตอร์ออฟเครดิต (Letter of Credit) มีประวัติความเป็นมาอันยาวนาน รากฐานเดิมของเลตเตอร์ออฟเครดิตทางการค้าสมัยใหม่สามารถสืบย้อนหลังไปถึง Letter of Payment¹ ในศตวรรษที่ 12 และ 13 ซึ่งเป็นสิ่งที่ใช้กันมาก่อนและมีวิวัฒนาการมาเป็นเลตเตอร์ออฟเครดิตในสมัยปัจจุบัน

ต่อมา ในตอนปลายศตวรรษที่ 14 พ่อค้าชาวยุโรปได้พัฒนาวิธีปฏิบัติโดยส่งคนไปซื้อสินค้าพร้อมกับมีหนังสือสัญญาว่าจะจ่ายเงินค่าสินค้านั้นแก่ผู้ขายตามจำนวนเงินที่ซื้อขายในภายหลัง

ในศตวรรษที่ 17 หนังสือสัญญาเหล่านี้ได้เป็นที่รู้จักและใช้กันในนามของเลตเตอร์ออฟเครดิต (Letter of Credit) ซึ่งเป็นสัญญาที่ผู้ซื้อทำขึ้นเอง โดยอาศัยเครดิตของผู้ซื้อและได้ใช้กันโดยทั่วไป

ในประเทศสหรัฐอเมริกากระหว่างศตวรรษที่ 18 เลตเตอร์ออฟเครดิตเป็นที่รู้จักกันในนามของ "เครดิตของผู้ซื้อ" (Buyer's Credit) แต่เครดิตของ

¹ Letter of Payment มีสัญญา 4 ฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับเอกสารคือ Remitter ผู้ขอให้ผู้ส่งจ่าย (Drawer) ออกเอกสารและส่งต่อไปยังผู้จ่ายเงิน (Payer) เพื่อจ่ายเงินแก่ผู้รับเงิน (Payee) โดย Remitter ทกลงว่าจะชดใช้เงินคืนแก่ผู้จ่ายเงินสำหรับการกระทำดังกล่าว

Letter of Payment ไม่มีแบบสัญญาใช้เงินเป็นแต่เพียงคำสั่งให้จ่ายเงินและผู้จ่ายเงินไม่ใช่ผู้รับประกันแต่เป็นผู้ที่จะได้รับชดใช้เงินคืนจากผู้ส่งจ่าย รายละเอียดโปรดดู Kozolchyk, "The Legal Nature of the Irrevocable Commercial Letter of Credit," pp. 395 - 396.

ผู้ซื้อไม่เหมาะสมกับการค้าขายที่ขยายตัวและเจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว เพราะเครดิตของผู้ซื้อแต่เพียงอย่างเดียวไม่อาจทำให้ผู้ขายไว้วางใจได้ ไม่ว่าผู้ซื้อจะมีเครดิตดีเพียงใดก็ตาม เพราะมักมีปัญหาที่ผู้ขายไม่สามารถบังคับการให้เป็นไปตามสิทธิเมื่อผู้ซื้อไม่ยอมชำระเงิน โดยเหตุนี้จึงได้มีการวิวัฒนาการนำเอาสถาบันการเงินที่มีชื่อเสียงเป็นที่เชื่อถือได้เข้ามาทำหน้าที่แทน โดยตอนกลางศตวรรษที่ 19 ธนาคารได้เริ่มออกเช็คเตอร์ออฟเครดิตเป็นสัญญาที่จะจ่ายเงินหรือรับรองตัวแลกเงิน เมื่อมีการขนส่งสินค้าขายเหตุนี้ จึงมีเช็คเตอร์ออฟเครดิตเกิดขึ้น¹

1.3 ประโยชน์ของเช็คเตอร์ออฟเครดิต

ปัจจุบันเช็คเตอร์ออฟเครดิต (Letter of Credit หรือ L/C) ทำหน้าที่ประการสำคัญในการชำระเงินทางการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งการชำระเงินโดยวิธีนี้เป็นที่นิยมกันมาก เพราะก่อให้เกิดความสะดวกและปลอดภัยแก่คู่สัญญาที่มีภูมิลำเนาคนละประเทศ ขอยกตัวอย่างการสั่งซื้อสินค้าจากต่างประเทศรายหนึ่ง ดังนี้ สมมุติว่าบริษัท ก. ในประเทศไทย ต้องการสั่งซื้อสินค้าเครื่องจักร จากบริษัท A ในประเทศสหรัฐอเมริกา บริษัท ก. ก็จะสั่งซื้อเครื่องจักรไปยังบริษัท A เพื่อให้บริษัท A จัดส่งสินค้ามาให้แก่บริษัท ก. ยังไม่มีเงินพอที่จะชำระค่าเครื่องจักรที่สั่งซื้อหรือหากจะซื้อเชื่อ บริษัท A ก็ยังไม่มี ความเชื่อถือ ดังนั้น บริษัท ก. จึงขอเปิด L/C กับธนาคาร ข. ในประเทศไทย เพื่อให้ธนาคาร ข. ชำระค่าสินค้าแทนบริษัท ก. ไปก่อน

¹ Charles B. Harris, II. "Commercial Letters of Credit : Development and Expanded Use in Modern Commercial Transaction," Cumberland - Samford Law Review 4 (1973) : 135 - 137.

ในการเปิด L/C นี้บริษัท ก. ต้องยื่นคำขอเปิด L/C ตามแบบฟอร์มของธนาคาร ข. ที่จะขอเปิดในวงเงินเท่าใดและมีกำหนดเวลาเพียงใด วงเงินที่ขอเปิดจะเป็นเงินไทย หรือเงินตราต่างประเทศก็ได้ ธนาคาร ข. ก็จะพิจารณาว่าสมควรเปิด L/C ให้บริษัท ก. หรือไม่ โดยพิจารณาจากหลักทรัพย์หรือฐานะของบริษัท ก. หรือมีฉันทนาการ ข. อาจจะเรียกหลักทรัพย์ค้ำประกันด้วยก็ได้ เมื่อธนาคาร ข. เห็นสมควรเปิด L/C ให้บริษัท ก. แล้วก็จะแจ้งไปให้ธนาคารสาขาหรือธนาคาร B ซึ่งอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกาทราบว่า บริษัท ก. ได้ขอเปิด L/C กับธนาคาร ข. ไว้แล้ว ขอให้ธนาคารสาขาหรือธนาคาร B แจ้งให้บริษัท A ทราบว่าธนาคารสาขาหรือธนาคาร B จะชำระราคาสินค้าแทนธนาคาร ข. การที่ธนาคาร ข. ให้ธนาคารสาขาหรือธนาคาร B ดำเนินการแทนก็เพื่อให้บริษัท A เชื่อมั่นว่าเมื่อส่งของให้บริษัท ก. แล้ว จะได้รับชำระราคาสินค้าจากธนาคาร B แน่ชอน และเพื่อให้ธนาคารสาขาหรือธนาคาร B ช่วยตรวจสอบเอกสารหลักฐานเกี่ยวข้องกับการส่งสินค้าว่าครบถ้วนถูกต้องตามเงื่อนไขใน L/C หรือไม่ด้วย เมื่อธนาคาร B ตรวจสอบเห็นว่าเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ถูกต้องตาม L/C แล้ว ธนาคาร B ก็จะจ่ายเงินค่าสินค้าให้กับบริษัท A ไป หลังจากนั้นธนาคาร B ก็จะส่งหลักฐานต่าง ๆ มาเรียกเก็บเงินจากธนาคาร ข. ข้อสำคัญก็คือ ธนาคาร B ต้องตรวจสอบว่าเอกสารหลักฐานที่ส่งมาครบถ้วนถูกต้องตามเงื่อนไขใน L/C แล้วถ้าผิดเงื่อนไข และธนาคาร B จ่ายเงินไป ธนาคาร ข. ก็อาจปฏิเสธไม่จ่ายเงินให้กับธนาคาร B ได้ ในทางกลับกัน ถ้าบริษัท A ในประเทศสหรัฐอเมริกาจะส่งสินค้าจากบริษัท ก. ในประเทศไทย บริษัท A ก็จะต้องเปิด L/C กับธนาคาร B และธนาคาร B ก็จะแจ้งมาให้ธนาคาร ข. ในประเทศไทยดำเนินการในทำนองเดียวกัน¹

¹ ประพนธ์ ศาคะมาน, "หลักปฏิบัติการธนาคารที่เกี่ยวข้องกับศาล,"

นอกจากนี้ การชำระเงินโดยใช้เช็คเดบิตหรือเช็คเครดิต ยังทำให้ผู้ซื้อและผู้ขายได้รับประโยชน์ กล่าวคือ เมื่อผู้ซื้อได้รับแจ้งจากธนาคารผู้เปิดเช็คให้นำเงินไปชำระราคาสินค้าและค่าธรรมเนียมธนาคารและรับเอาเอกสารไปออกสินค้า แต่ผู้ซื้อไม่มีเงินชำระ ผู้ซื้อสามารถติดต่อกับธนาคารผู้รับเช็ค (Trust Receipt หรือ T/R กับธนาคาร โดยมีข้อตกลงว่า ผู้ซื้อจะขอรับเอกสารเพื่อนำไปออกสินค้าก่อน ส่วนการชำระเงินนั้น ผู้ซื้อสามารถขอใช้คืนธนาคารในภายหลังซึ่ง เท่ากับเป็นการขอตัดไปชำระหนี้ตามกำหนดเวลาที่ตกลงกัน อย่างไรก็ตาม ในระหว่างที่ผู้ซื้อยังมีได้ชำระเงินคืนแก่ธนาคารนั้น ธนาคารจะคิดค่าธรรมเนียมและดอกเบี้ยจากผู้ซื้อตามอัตราที่ธนาคารกำหนดไว้ ทางฝ่ายผู้ขายก็ได้รับประโยชน์จากการชำระเงินโดยเช็คเดบิตหรือเช็คเครดิต เพราะผู้ขายสามารถเช็คเดบิตหรือเช็คเครดิต เพื่อชำระเงินในทางการค้าของตนด้วย การตกลงให้ผู้ซื้อเปิดเช็คเครดิตโอนได้ (Transferable Credit)¹ หรือเช็คคืนเช็ค (Back-to

¹ เครดิตโอนได้ (Transferable Credit) คือเช็คซึ่งสามารถโอนจากผู้รับประโยชน์ไปยังบุคคลอื่น โดยปกติใช้เมื่อผู้รับประโยชน์คนแรกไม่ใช่ผู้จำหน่ายสินค้า เป็นเพียงคนกลาง (Middleman) และโอนสิทธิและหน้าที่ของตนต่อไปให้แก่ผู้รับประโยชน์คนที่สอง อย่างไรก็ตาม เครดิตโอนได้นี้อาจจะกระทำไม่ได้เมื่อเงินโอนที่โอนไปเหมือนกับเช็คค้ำประกัน เว้นแต่จำนวนเงินของเช็คและราคา อาจจะลดลงในเช็คค้ำประกัน เพราะผู้รับประโยชน์ได้กำไร หนึ่งระยะเวลาสิ้นสุดและวันที่ส่งสินค้า อาจจะสั้นเข้าและผู้รับประโยชน์คนที่สองไม่อาจจะโอนเช็คต่อไป

Back Credit) ¹ ไปให้แก่ผู้ขายหรือผู้รับประโยชน์ซึ่งเป็นผู้ผลิตสินค้า (Manufacturer or Supplier) อีกทอดหนึ่ง เพื่อให้ผู้ผลิตสินค้าส่งมอบสินค้าให้แก่ตนในราคาที่ต่ำกว่า

¹ เครดิตหมุนเครดิต (Back - to - Back Credit) เป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับเครดิตสองฉบับแยกต่างหากจากกัน ใช้เมื่อผู้รับประโยชน์ไม่สามารถจัดเตรียมสินค้าและบริการตามสัญญาและให้พอล่าสินค้าหรือบริการมาแทนที่ตน ด้วยเหตุนี้ เลตเตอร์ออฟเครดิต 2 ฉบับจึงเกิดขึ้น กล่าวคือ เครดิตฉบับแรกผู้ซื้อเปิดให้แก่ผู้รับประโยชน์คนแรก (Beneficiary) และอีกฉบับหนึ่ง ผู้รับประโยชน์คนแรกเปิดให้แก่ผู้รับประโยชน์คนที่ 2 (Supplier) โดยลักษณะนี้ ผู้รับประโยชน์คนแรกอาจจะได้รับเครดิตชนิดเพิกถอนไม่ได้ (Irrevocable Credit) เพื่อให้ส่งสินค้าที่ไม่มีอยู่ในขณะนั้น ผู้รับประโยชน์คนแรกจะใช้เครดิตดังกล่าวเป็นหลักประกันการชำระเงินในทางการค้า เพื่อให้ธนาคารของตนเปิดเครดิตฉบับที่ 2 แก่ผู้รับประโยชน์คนที่ 2 (Supplier) ด้วยเหตุนี้ ธนาคารของผู้รับประโยชน์คนแรกจะออกเครดิตแก่ผู้รับประโยชน์คนที่ 2 โดยตั้งอยู่บนข้อสันนิษฐานว่าธนาคารจะได้รับชดใช้คืน แม้นเครดิตดังกล่าวจะออกเพื่อประโยชน์ของผู้ขายคนแรก ผู้รับประโยชน์ของ เครดิตฉบับแรกกลายเป็นผู้ยื่นคำขอเปิดเครดิต ฉบับที่ 2 และต้องชดใช้เงินคืนแก่ธนาคารของตน ซึ่งได้จ่ายเงินไปตามเครดิต ฉบับที่ 2 แล้ว รายละเอียดโปรดดู International Chamber of Commerce (CC), Documentary Credit Operations, (Paris : ICC Service S.A.R.L., 1977), pp. 81-32.

ราคาของผู้ขายตกลงไว้กับผู้ซื้อ ทำให้ผู้ขายได้รับกำไรตามผลต่างระหว่างราคาสินค้าในเครดิต ทั้งสองฉบับ นอกจากนี้เมื่อผู้ขายหรือผู้รับประโยชน์ได้รับเลขที่เรออร์ออฟเครดิตที่เปิดมาจากต่างประเทศ มีความประสงค์จะมาขอกู้เงินจากธนาคาร ธนาคารจะพิจารณาให้กู้ตามเลขที่เรออร์ออฟเครดิตในอัตราไม่เกิน 80 % ของจำนวนเงินตามเลขที่เรออร์ออฟเครดิต ระยะเวลาไม่เกินวันหมดอายุของ L/C และจะต้องไม่เกิน 180 วัน การขอกู้แบบนี้เรียกว่า แพคกิงเครดิต (Packing Credit) ซึ่งลูกค้าจะต้องทำคำสัญญาใช้เงินตามจำนวนเงินที่คำนวณได้ตามเลขที่เรออร์ออฟเครดิตแต่ละฉบับและมอบตนฉบับเลขที่เรออร์ออฟเครดิตให้ไว้กับธนาคาร สำหรับเลขที่เรออร์ออฟเครดิตนั้นจะต้องเป็นเครดิตชนิดเพิกถอนไม่ได้ (Irrevocable Letter of Credit) และเลขที่เรออร์ออฟเครดิตจะต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องการส่งสินค้าพอสมควร เช่น มีปริมาณสินค้า เงื่อนไขราคา วันหมดอายุ และเมืองปลายทาง เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม เลขที่เรออร์ออฟเครดิตในปัจจุบันไม่ได้ใช้เพื่อการชำระเงินในทางการค้าระหว่างประเทศเท่านั้น แต่เลขที่เรออร์ออฟเครดิตยังใช้ในฐานะเป็นเครดิตค้ำประกัน (Standby Credit)¹ ซึ่งผูกพันธนาคารผู้เปิดเครดิตที่จะ

¹ เครดิตค้ำประกัน (Standby Credit) เป็นเครดิตที่ธนาคารเปิดให้กับธนาคารอีกธนาคารหนึ่งในต่างประเทศ เพื่อค้ำประกันลูกค้าของตนที่ไปดำเนินกิจการในต่างประเทศ เช่น บริษัทในอเมริกามาประมูลสร้างทางในไทย ซึ่งในการนี้รัฐบาลต้องการให้มีการค้ำประกันเพื่อป้องกันมิให้บริษัทผิดไว้ในภายหลังบริษัทขอให้ธนาคารในประเทศไทยออกหนังสือค้ำประกันให้ แต่เนื่องจากธนาคารในประเทศไทยไม่ทราบฐานะบริษัทคือ จึงต้องให้บริษัทติดต่อไปยังธนาคารของตนในอเมริกาให้เปิดเลขที่เรออร์ออฟเครดิต

มาให้ธนาคารในประเทศไทยไว้เป็นประกันเครดิตชนิดนี้ไม่เกี่ยวกับการชำระค่าสินค้า
 แม้ตัวมันเองจะเป็นเครดิตที่มีเอกสารประกอบ (Documentary Credit)
 ควบคู่ตาม เครดิตค่าประกัน (Standby Credit) จะไม่มีเงื่อนไขการชำระเงินโดย
 ให้มีการยื่นเอกสารแสดงกรรมสิทธิ์ในสินค้า (Title Document) แต่จะมีเงื่อนไขให้
 จ่ายเงินเมื่อมีเอกสารแสดงว่าผู้ขอเปิดเครดิตไม่อาจปฏิบัติตามหน้าที่หรือไม่อาจปฏิบัติตาม
 เงื่อนไขที่กำหนดในสัญญาหรือในข้อตกลงที่ผู้ขอเปิดเครดิตทำไว้กับผู้รับประโยชน์หรือ
 มีเอกสารแสดงว่าผู้ขอเปิดเครดิตผิดสัญญาไม่จ่ายเงินค่าสินค้าหรือบริการ เครดิตค่าประกัน
 จึงมีลักษณะคล้ายกับหนังสือค่าประกัน (Performance Bond) แต่ไม่เหมือนกันทีเดียว
 เนื่องจากหนังสือค่าประกันนั้น ตามกฎหมายธนาคารจะจ่ายให้แก่ผู้รับประโยชน์ได้เมื่อได้
 แจ้งให้ลูกหนี้ (ผู้ขอ) ทราบก่อนและลูกหนี้ไม่คัดค้านรายละเอียดไปรษณู ธนาคารกรุงเทพ
 จำกัด, "คำถามเกี่ยวกับ Letter of Credit"(กรุงเทพมหานคร : ธนาคาร,
 2525), (พิมพ์ครั้งที่) หน้า 3.

จ่ายเงินตามตั๋วแลกเงินหรือคำขอให้จ่ายเงิน (Demand for Payment) ของผู้รับ
ประโยชน์ เมื่อมีการฉีกหักชำระหนี้ตามสัญญาเดิม

กล่าวโดยสรุป ประโยชน์ของ เลตเตอร์ออฟเครดิต มีดังต่อไปนี้¹ คือ

1. ผู้ซื้อยังไม่ต้องจ่ายเงินค่าสินค้าที่ตนซื้อแก่ธนาคารจนกว่าจะให้เห็นเอกสารแสดงการส่งสินค้า
2. ผู้ขายเมื่อได้รับเครดิตที่เปิดมาโดยธนาคารด้านผู้ซื้อ สามารถที่จะเตรียมสินค้าเพื่อจัดส่ง เพราะมั่นใจว่าจะได้รับชำระค่าสินค้าที่ตนส่งไปแน่นอน
3. ธนาคารพาณิชย์เกือบทุกประเทศในโลก ยอมรับระเบียบประเพณีและพิธีปฏิบัติเกี่ยวกับเครดิตที่มีเอกสารประกอบ (Uniform Customs and Practice for Documentary Credit) ของสภาหอการค้านานาชาติ (International Chamber of Commerce หรือ ICC) ซึ่งให้หลักประกันในเรื่องการตีความการใช้เงื่อนไขและข้อกำหนดในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากเครดิตที่มีเอกสารประกอบ การชำระเงินโดยเครดิตจึงให้ความสะดวกและช่วยให้สามารถปฏิบัติการค้าไปได้ตามปกติวิสัย
4. เครดิตที่ธนาคารเปิดไปตามคำขอของลูกค้า นั้น ธนาคารเองก็ยังไม่ได้จ่ายเงินให้แก่ผู้ขายทันที จนกว่าผู้ขายจะได้นำเอกสารแสดงการส่งสินค้า เทากับธนาคารสามารถเข้าผูกพันหนี้ในอนาคตได้นอกเหนือไปจากหนี้ที่ต้องจ่ายทันที เช่น เงินกู้
5. ช่วยส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

¹ วิจัย เมฆาสวรรณคารัง, "เลตเตอร์ออฟเครดิต," วารสารธนาคาร
15 (พฤษภาคม 2524) : 42.

6. การชำระค่าสินค้าโดยเครดิตที่มีเอกสารประกอบ แม้จะเป็นประเภทที่มีกำหนดเวลาจ่าย (usance) เมื่อมีการรับรองตัวแลกเงินแล้ว ผู้สั่งจ่าย (drawer) หรือผู้ทรง (holder) สามารถนำตัวนั้นไปขายลด (discount) ได้ที่ธนาคารหรือตลาดตราสารการเงิน เมื่อต้องการเงินสด

1.4 ลักษณะของเช็คหรือออพเครดิต

เช็คหรือออพเครดิต มีลักษณะที่สำคัญ 3 ประการคือ

- (1) เช็คหรือออพเครดิต เป็นสัญญาเพื่อจะรับรองและจ่ายเงินตามตัวแลกเงิน หรือคำขอให้จ่ายเงิน
- (2) หนี้ตามเช็คหรือออพเครดิต แยกต่างหากจากมูลหนี้ตามสัญญาเดิม
- (3) ผู้รับประโยชน์ตามเช็คหรือออพเครดิตยินยอมปฏิบัติตามเงื่อนไขของเครดิตโดยเคร่งครัด

ลักษณะประการแรกของเช็คหรือออพเครดิต เริ่มต้นเมื่อผู้ซื้อและผู้ขายกำหนดเงื่อนไขการชำระเงินในสัญญาซื้อขายคือ เงื่อนไข "จ่ายเงินโดยเช็คหรือออพเครดิต" ซึ่งทำให้ผู้ซื้อมีหน้าที่จัดหาเช็คหรือออพเครดิตเพื่อประโยชน์แก่ผู้ขาย ดังนั้น ผู้ซื้อจะไปธนาคารเพื่อขอเปิดเครดิตโดยลงนามใน "แบบฟอร์มคำขอเปิดเครดิต" (application form) ซึ่งจะบรรจุเงื่อนไขตามที่เครดิตต้องการ ชนิดและจำนวนเงิน เมื่อธนาคารยอมรับแบบฟอร์มคำขอเปิดเครดิตแล้ว ก็จะเปิดเครดิตขึ้นตามเงื่อนไขของแบบฟอร์มคำขอเปิดเครดิตดังกล่าว และส่งเครดิตไปยังผู้ขาย เมื่อผู้ขายได้รับเครดิตแล้วก็จะส่งสินค้าและเอกสารที่จำเป็นตามเครดิตให้ธนาคารโดยแนบตัวแลกเงินที่ผู้ขายจัดทำขึ้นไปคอยธนาคารจะตรวจสอบเอกสาร ถ้าเอกสารถูกต้องตรงตามเงื่อนไขของเครดิต ธนาคารจะยอมรับเอกสารนั้นไว้แล้วรับรองและจ่ายเงินหรือจ่ายเงินตามตัวแลกเงินหรือคำขอให้จ่ายเงิน

แต่ถ้าผู้ขายไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขของเครดิต ธนาคารจะปฏิเสธเอกสารดังกล่าว
ซึ่งจะต้องกระทำภายในเวลาอันสมควร¹

ลักษณะประการที่สองของเลตเตอร์ออฟเครดิต คือ หน้าที่ตามเลตเตอร์ออฟ
เครดิตแยกต่างหากจากมูลหนี้ตามสัญญาเดิม ธนาคารผู้เปิดเครดิตไม่เกี่ยวข้องกับ
สัญญาเดิมระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายหรือผู้รับประกัน คอยเห็นธนาคารผู้เปิดเครดิตไม่มี
หน้าที่ที่จะความมีการปฏิบัติตามมูลหนี้ในสัญญาเดิมถูกต้องหรือไม่ ธนาคารผู้เปิดเครดิตมี
หน้าที่เพียงประการเดียว คือ จ่ายเงินตามตั๋วแลกเงินหรือคำขอให้จ่ายเงิน (Demand
for Payment) ของผู้รับประกัน เมื่อผู้รับประกันปฏิบัติตามเงื่อนไขของเครดิต²
หลักเกณฑ์นี้ เรียกว่า หลัก Independence ซึ่งจะได้กล่าวต่อไปโดยละเอียดในบทที่ 4

ลักษณะประการที่สามของเลตเตอร์ออฟเครดิต คือ เลตเตอร์ออฟเครดิต
บังคับให้ ผู้รับประกันปฏิบัติตามเงื่อนไขของเครดิตโดยเคร่งครัด หมายความว่า
ผู้รับประกันจะต้องยื่นเอกสารที่ถูกต้องตรงตามเงื่อนไขของเครดิตต่อธนาคารผู้เปิด
เครดิต มิฉะนั้น ธนาคารผู้เปิดเครดิตมีสิทธิที่จะปฏิเสธการจ่ายเงิน หลักเกณฑ์นี้เรียกว่า
หลัก Strict Compliance³ เอกสารที่ผู้รับประกันนำมายื่นต่อธนาคารนั้น โดยปกติ

¹ Eliahu F. Ellinger, Documentary Letters of Credit : a Comparative Study, (Singapore : University of Singapore Press., 1970), p. 20.

² Harris, "Commercial Letters of Credit : Development and Expanded Use in Modern Commercial Transaction," p. 142.

³ Ibid., p. 143.

ใ้แก่ บัญชีราคาสินค้า (Invoice) ใบตราส่งสินค้า (Bill of Lading)
กรมธรรม์ประกันภัย (Insurance Policy) รายการนำหนักสินค้า ใบรับรอง
คุณภาพ ใบรับรองการตรวจสอบ เป็นต้น หลัก Strict Compliance นี้จะได้อธิบาย
โดยละเอียดในบทที่ 4 เช่นกัน

1.5 คุณลักษณะและนิสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะในเลตเตอร์ออฟเครดิต

ในเลตเตอร์ออฟเครดิตมีคุณลักษณะ 3 ฝ่าย คือ ธนาคารผู้เปิดเครดิต
(Issuing Bank / Opening Bank) ผู้ซื้อหรือลูกค้าของธนาคาร (Buyer /
Customer) และผู้ขายหรือผู้รับประโยชน์ (Seller / Beneficiary) ซึ่งคุณลักษณะ
ทั้ง 3 ฝ่ายนี้สัมพันธ์กันต่อกันและกัน¹ อย่างไรก็ตาม ในบางกรณีเลตเตอร์ออฟเครดิต
อาจจะมีคุณลักษณะฝ่ายที่ 4 คือ ธนาคารผู้ยืนยันเลตเตอร์ออฟเครดิต (Confirming Bank)
และธนาคารผู้รับซื้อตั๋วแลกเงิน (Negotiating Bank)²

ธนาคารผู้ยืนยันเลตเตอร์ออฟเครดิต (Confirming Bank) หมายถึง
ธนาคารพาณิชย์ที่มีอยู่ในประเทศของผู้ขาย ซึ่งได้ทำการยืนยัน (Confirm)
เครดิตให้แก่ผู้ขาย ทำให้เครดิตฉบับนั้นมีความน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น ธนาคารผู้ยืนยันเลตเตอร์
ออฟเครดิต มีภาระผูกพันที่จะต้องจ่ายเงินตามตั๋วแลกเงินแก่ผู้ขายหรือผู้รับประโยชน์
เมื่อเขาได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดเงื่อนไขของเครดิตแล้ว³

¹ Symons, "Letters of Credit : Fraud, Good Faith and the
Basis for Injunctive Relief," p. 341.

² Ellinger, Documentary Letters of Credit, p. 6.

³ ชรินทร์ พิทยาวิธ, เลตเตอร์ออฟเครดิตการควา, หน้า 11.

ธนาคารผู้รับซื้อตั๋วแลกเงิน (Negotiating Bank) หมายถึง สำนักงานสาขาหรือธนาคารตัวแทนต่างประเทศ ผู้รับภาระการชำระเงินแทนธนาคารผู้เปิดเครดิต (Issuing Bank) ในกรณีที่ผู้รับประโยชน์ได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขของเครดิตและมาขอรับเงินจากสำนักงานสาขาหรือธนาคารตัวแทนต่างประเทศที่เปิดเครดิตผ้านั้น¹

อนึ่ง ธนาคารผู้ยืนยันเลตเตอร์ออฟเครดิต (Confirming Bank) และธนาคารผู้รับซื้อตั๋วแลกเงิน (Negotiating Bank) ที่ได้ยืนยันหรือรับซื้อตั๋วแลกเงินของผู้ขายหรือผู้รับประโยชน์ดังกล่าว มีหน้าที่และความรับผิดชอบเสมือนธนาคารผู้เปิดเครดิต (Issuing Bank) ผู้ซึ่งผูกพันกับผู้ขายหรือผู้รับประโยชน์ตามสัญญาเลตเตอร์ออฟเครดิตเท่านั้น

นิติสัมพันธ์ระหว่างคู่สัญญาในเลตเตอร์ออฟเครดิตอาจจะแบ่งแยกได้เป็น

3 ส่วน คือ

1. นิติสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย (ผู้รับประโยชน์)
 2. นิติสัมพันธ์ระหว่างธนาคารผู้เปิดเครดิตและผู้ซื้อ
 3. นิติสัมพันธ์ระหว่างธนาคารผู้เปิดเครดิตและผู้ขาย (ผู้รับประโยชน์)
- 1.5.1 นิติสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย (ผู้รับประโยชน์)

โดยปกติ ในการซื้อขายระหว่างประเทศ ผู้ขายจะไม่ทราบถึงฐานะการเงินของฝ่ายผู้ซื้อ ฉะนั้น เพื่อความแน่นอนในการได้รับชำระสินค้า ผู้ขายจึงมักจะขอให้ผู้ซื้อชำระเงินโดยเช็คเลตเตอร์ออฟเครดิต ซึ่งคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายจะกำหนดเงื่อนไข

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 11 - 12.

ไว้ในสัญญาซื้อขายใหญ่ผู้มีหน้าที่จัดหาเลตเตอร์ออฟเครดิตและเปิดให้แก่อุชาย¹

ด้วยเหตุนี้ เมื่อพิจารณาถึงนิติสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายหรือผู้รับประโยชน์ตามสัญญาซื้อขาย ซึ่งเป็นมูลหนี้เดิม (underlying transaction) แล้ว จะเห็นว่าผู้มีหน้าที่จัดหาเลตเตอร์ออฟเครดิตโดยผู้ซื้อจะไปติดต่อขอให้ธนาคารเปิดเครดิตไปให้แก่อุชาย เมื่อธนาคารได้เปิดเครดิตส่งไปให้แก่อุชายแล้ว ผู้ซื้อมีสิทธิที่จะเรียกร้องให้ผู้ขายส่งมอบสินค้าตามสัญญาซื้อขายและผู้ซื้อยังคงมีหน้าที่ชำระราคาสินค้าดังกล่าวด้วย เมื่อผู้ขายได้รับเลตเตอร์ออฟเครดิตแล้ว ผู้ขายมีหน้าที่ที่จะส่งมอบสินค้าไปให้แก่อุชายตามที่ตกลงกันไว้ในสัญญาซื้อขาย และผู้ขายมีหน้าที่เตรียมเอกสารตามที่เครดิตต้องการให้ถูกต้องตรงตามเงื่อนไขของเครดิต เมื่อผู้ขายส่งสินค้าแล้ว ผู้ขายจะมีสิทธิยื่นตัวแลกเงินพร้อมเอกสารประกอบธนาคาร เพื่อให้จ่ายเงินตามเลตเตอร์ออฟเครดิต

เพราะฉะนั้น ถ้าสัญญาซื้อขายกำหนดให้ผู้ซื้อจัดหาเลตเตอร์ออฟเครดิตโดยให้ธนาคาร เปิดเลตเตอร์ออฟเครดิตไปให้แก่อุชายหรือผู้รับประโยชน์แล้ว ก็ถือว่าเงินดังกล่าวเป็นเงินที่ผู้ซื้อจะต้องปฏิบัติก่อน มิฉะนั้นผู้ซื้อจะฟ้องเรียกค่าเสียหายจากผู้ขายกรณีผิดสัญญาไม่ได้² ขอยกตัวอย่างคำพิพากษาของศาลอังกฤษในคดี Dix V. Grainger (1922)³ ซึ่งศาลตัดสินว่า สัญญาซื้อขายระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย

¹ Ellinger, Documentary Letters of Credit, p. 131.

² A.G. Davis, The Law Relating to Commercial Letters of Credit, 3 rd ed. (London : Sir Isac Pitman & Sons Ltd., 1963), p.44.

³ (1922), 10 L1, L. Rep. 496.

มีข้อกำหนดให้ผู้ซื้อเปิดเครดิตชนิดเพิกถอนไม่ได้ (Irrevocable Credit) แต่ปรากฏว่าผู้ซื้อยังไม่ได้เปิดเครดิตไปให้แก่ผู้ขายตามข้อกำหนดดังกล่าว ฉะนั้น ผู้ซื้อจึงไม่มีสิทธิฟ้องผู้ขายกรณีผิดสัญญา ในกรณีอย่างนี้หากนำกฎหมายไทยเข้าปรับแล้ว ก็คงได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 369 ซึ่งบัญญัติไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา 369 ในสัญญาต่างตอบแทนนั้น คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งจะไม่ยอมชำระหนี้จนกว่าอีกฝ่ายหนึ่งจะชำระหนี้หรือขอปฏิบัติกิจการชำระหนี้ก็ได้ แต่ความข้อนี้ห้ามมิให้ใช้บังคับถ้าหนี้ของคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งยังไม่ถึงกำหนด

อนึ่ง การเปิดเช็คเตอร์ออฟเครดิตจะคงกระทำภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญาซื้อขาย อย่างไรก็ตาม ถ้าหากไม่ไคร่ระยะเวลาดังกล่าวไว้ก็ให้ผู้ซื้อจัดหาเช็คเตอร์ออฟเครดิตภายในเวลาอันสมควร (reasonable time)¹ ขอยกตัวอย่างคำพิพากษาของศาลอังกฤษในคดี Garcia V. Page & Co.(1936)² ซึ่งศาลตัดสินว่าสัญญากำหนดให้ผู้ซื้อเปิดเครดิตชนิดเพิกถอนไม่ได้ซึ่งรับรองแล้วในทันที (immediately) หมายความว่า ผู้ซื้อได้รับอนุญาตให้เปิดเครดิตได้ภายในระยะเวลาอันสมควรที่บุคคลทั่วไปจะดำเนินการเปิดเครดิต

¹ Davis, The Law Relating to Commercial Letters of Credit, pp. 44 - 45.

² (1936), 55 L. J. L. Rep. 391.

1.5.2 นิติสัมพันธ์ระหว่างธนาคารผู้เปิดเครดิตและผู้ขอ

โดยเหตุที่สัญญาซื้อขายระหว่างผู้ขอและผู้ขายมีข้อกำหนดให้ผู้ขอมีหน้าที่เปิด
 เลตเตอร์ออฟเครดิตไปให้แก่ผู้ขายเพื่อชำระเงินคาสินค้า ฉะนั้น ผู้ขอจะต้องไปติดต่อกับ
 ธนาคารผู้เปิดเครดิตเพื่อยื่นคำขอเปิดเครดิตส่งไปให้ผู้ขายหรือผู้รับประโยชน์ ธนาคาร
 ผู้เปิดเครดิตตกลงที่จะเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต เพื่อประโยชน์แก่ผู้ขายหรือผู้รับประโยชน์
 แล้ว คำขอเปิดเครดิตของผู้ขอดังกล่าวจะก่อให้เกิดความผูกพันระหว่างผู้ขอกับธนาคาร
 ผู้เปิดเครดิต และก่อให้เกิดสัญญาที่เรียกว่า "สัญญาคำขอเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต"
 ซึ่งตามสัญญานี้ธนาคารผู้เปิดเครดิตมีหน้าที่เปิดเลตเตอร์ออฟเครดิตเพื่อประโยชน์แก่ผู้ขาย
 หรือผู้รับประโยชน์ และมีสิทธิได้รับค่าใช้จ่ายเงินคืนจากผู้ขอตามจำนวนเงินในตั๋วแลกเงินของ
 ผู้รับประโยชน์ที่ธนาคารได้จ่ายให้แก่ผู้รับประโยชน์ล่วงหน้าแล้ว และธนาคารมีสิทธิได้รับ
 ค่าธรรมเนียม (Commission) ในการเปิดเครดิตดังกล่าวด้วย ทางฝ่ายผู้ขอมี
 หน้าที่ชำระค่าธรรมเนียม (Commission) แก่ธนาคารรวมทั้งค่าใช้จ่ายเงินคืนธนาคาร
 ผู้เปิดเครดิตตามจำนวนเงินในตั๋วแลกเงินของผู้รับประโยชน์ซึ่งธนาคารได้จ่ายให้แก่ผู้รับ
 ประโยชน์ไปแล้ว ¹

อนึ่ง สัญญาคำขอเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิตนี้ แม้จะไม่มีกฎหมายบังคับให้ทำเป็น
 ลายลักษณ์อักษร ก็มักทำเป็นลายลักษณ์อักษรเสมอ และในคำขอเปิดเครดิตนั้น ผู้ขอสามารถ
 กำหนดเอกสารที่ต้องการเพื่อให้ธนาคารตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารดังกล่าวและ
 จ่ายเงินแก่ผู้ขายหรือผู้รับประโยชน์เพื่อแลกเปลี่ยนกับเอกสารนั้น อย่างไรก็ตาม ธนาคาร
 จะยอมรับเอกสารที่ถูกต้องตรงตามเงื่อนไขของเครดิตและตามคำสั่งของผู้ขอเท่านั้น ฉะนั้น

¹ Davis, The Law Relating to Commercial Letters of Credit, p. 58.

ธนาคารยอมรับเอกสารโดยฝ่าฝืนต่อเงื่อนไขของเครดิตหรือฝ่าฝืนต่อคำสั่งของผู้ขอ
แล้วธนาคารจะต้องรับผิดชอบตามลำพัง¹ ในเรื่องนี้จะขอยกตัวอย่างคำพิพากษาของ
ศาลอังกฤษในคดี Equitable Trust Co. of New York V. Dawson Partners
Ltd. (1926)² คดีนี้ ศาลตัดสินว่า ตามสามัญสำนึกและเหตุผลโดยทั่วไป ธนาคาร
ผู้รับรองเครดิต (Accepting Bank) จะเรียกให้ผู้ขอชดใช้เงินคืนแก่ตนได้ต่อเมื่อ
ธนาคารดังกล่าวยอมรับเอกสารที่ถูกตรงตามเงื่อนไขของเครดิตโดยเคร่งครัดเท่านั้น
กฎหมายไม่เปิดโอกาสให้ธนาคารยอมรับเอกสารอื่นที่ไม่ถูกตรงตามเงื่อนไขของเครดิต
เพราะจะทำให้ธุรกิจการค้าดำเนินต่อไปโดยปราศจากความแน่นอนปลอดภัย

ในเรื่องนี้ความสัมพันธ์ระหว่างธนาคารผู้เปิดเครดิตและผู้ขอมีความแตกต่างกัน
ในประเทศสหรัฐอเมริกา ยุโรป และลาตินอเมริกา ดังต่อไปนี้ คือ

¹ Ibid., pp. 58 - 59.

² (1926), 25 L. L. Rep, 90 (C.A.)

As Lord Sumner Said :

It is both common ground and common sense that in
such a transaction the accepting bank can only claim in demnity
if the conditions on which it is authorised to accept are in
the matter of the accompanying documents strictly observed.
There is no room for documents which are almost the same, or
which will do just as well. Business could not proceed
securely on any other lines.

ในทางปฏิบัตินักการธนาคารทั้งในประเทศสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ เห็นว่า ธนาคารมีสิทธิที่จะเลือกพิจารณาว่าจะเปิดเครดิตหรือไม่ก็ได้ และก่อนเปิดเครดิตตามคำขอของผู้ชื้อนั้น ธนาคารจะต้องพิจารณาถึงฐานะการเงินของผู้ชื้อเป็นสำคัญ ดังนั้น ถ้าผู้ชื้อมีฐานะการเงินไม่มั่นคงแล้วธนาคารก็จะไม่ยอมเปิดเครดิต เพราะเกรงว่าจะไม่ได้รับชดใช้เงินคืน นอกจากนี้ธนาคารในประเทศสหรัฐอเมริกาโดยทั่วไปได้พยายามหลีกเลี่ยงไม่ยอมผูกพันตนตามคำขอเปิดเครดิต โดยถือว่าคำขอเปิดเครดิตไม่ใช่สัญญาสองฝ่าย ดังนั้น แม้ธนาคารจะประทับตราและลงนามก็ไม่มีผลผูกพันธนาคาร อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันนี้ได้ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่า คำขอเปิดเครดิตผูกพันทั้งสองฝ่าย กล่าวคือ ถ้าธนาคารยอมรับและลงนามในคำขอเปิดเครดิตของผู้ชื้อแล้วในระหว่างผู้ชื้อและธนาคารผู้เปิดเครดิตมีนิติสัมพันธ์ต่อกันและกัน

สำหรับประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมาย (Civil Law) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในลาตินอเมริกา ความสัมพันธ์ของธนาคารผู้เปิดเครดิตและผู้ชื้อเป็นความสัมพันธ์ตามสัญญาและผูกพันธนาคารผู้เปิดเครดิตนับตั้งแต่สนองรับสัญญาโดยการ เปิดเครดิต (Opening of Credit) ¹

ตามกฎหมายไทยคำขอให้ธนาคาร เปิดเลตเตอร์ออฟเครดิตถือได้ว่าเป็นคำเสนอ เมื่อธนาคารยอมตกลงก็เกิดเป็นสัญญาผูกพันผู้ชื้อและธนาคาร ธนาคารผู้เปิดเครดิตไม่ใช้ตัวแทนในการซื้อสินค้าแทนผู้ชื้อ หน้าที่ของธนาคารจำกัดเพียงต้องปฏิบัติตามข้อสัญญา เลตเตอร์ออฟเครดิตเท่านั้น ²

¹ Boris Kozolchik, "Legal Aspects of Letter of Credit and Related Secured Transactions," Lawyer of the Americas 11 (1979) : 272.

² อัมพร ณ ตะกั่วทุ่ง, หมายเหตุคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 775/2525 (กรุงเทพมหานคร : เนติบัณฑิตยสภา, 2525), หน้า 503.

ในประเด็นที่ว่า ธนาคารผู้เปิดเครดิตไม่ใช่ตัวแทนของผู้ชื้อนั้น ได้มีนักกฎหมาย การธนาคารที่มีชื่อเสียงของประเทศสหรัฐอเมริกาท่านหนึ่ง คือ Henry Harfield ได้ให้ความเห็นไว้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างธนาคารและผู้ชื้อซึ่งเป็นลูกค้าของธนาคารเป็น ความสัมพันธ์เชิงสัญญาอย่างหนึ่ง แต่ไม่ใช่สัญญาตัวแทน เพราะความสัมพันธ์ระหว่างตัวการ ตัวแทนนั้น จะต้องมีหน้าที่ของตัวแทนในอันจะปฏิบัติภายในขอบอำนาจตัวแทนอย่างชัดตรง แต่หน้าที่เช่นนี้ไม่มีอยู่แก่ธนาคารในการออกและให้บริการทาง เลตเตอร์ออฟเครดิต ในกรณีของการเป็นตัวแทนในการจ่ายเงิน ตัวแทนนั้นก็เป็นผู้ทำการแทนตัวการเท่านั้น หากตัวแทนมิได้ทำผิดไปจากขอบอำนาจในฐานะตัวแทนแล้ว เขาก็ไม่มีความรับผิดชอบบุคคล ภายนอกเป็นส่วนตัว ในเลตเตอร์ออฟเครดิตนั้น ธนาคารยอมผูกพันตนที่จะจ่ายเงินให้แก่ ผู้รับประโยชน์โดยตรงเมื่อผู้รับประโยชน์ปฏิบัติตามเงื่อนไขในเครดิต ฉะนั้น ถ้าธนาคาร กระทำผิดสัญญาต่อผู้รับประโยชน์ ธนาคารก็จะต้องรับผิดชอบโดยตรงต่อผู้รับประโยชน์นั้นเอง ด้วยเหตุนี้ ในฐานะของธนาคารในเลตเตอร์ออฟเครดิตจึงแตกต่างจากฐานะของตัวแทน ในกรณีทั่ว ๆ ไป ¹

¹ Henry Harfield, Bank Credits and Acceptances, pp. 103 - 104.

As Henry Harfield said :

The significance of the characterization of the relationship between banker and customer as contractual, rather than principal and agent is as follows. The principal and agent relationship imports a quasi - fiduciary obligation which has no place in the issuance or servicing of commercial documentary letters of credit. In the case of a

payment agency, the paying agent is only an alter ego of his principal, and so long as he does not misrepresent the terms of his agency he has no liability to third parties for any omission to act on his part. -But in a commercial credit transaction, which the bank is basically operating under instructions to make a payment for account of its customer, it is something less and something more than a paying agent. The banker undertakes, at the instance and for the account of his customer, an independent, primary and direct obligation to the beneficiary selected by the customer. For breach of his obligation, the banker himself is directly and primarily liable to such named beneficiary. In consequence, the position of the commercial credit banker is entirely different from that of the normal agent. The banker cannot owe a fiduciary or quasi - fiduciary obligation to his customer in a commercial credit transaction because by the very nature of the transaction, entered into at the customer's request, the banker is obliged to split his loyalties and to maintain a position of strict impartiality induce by equal but diametrically opposed contractual pressures exerted by the beneficiary and by the account party. The loyalty of the commercial credit banker is to the commercial credit agreement and to the commercial credit itself, not to the parties.

1.5.3 นิติสัมพันธ์ระหว่างธนาคารผู้เปิดเครดิตและผู้ขาย (ผู้รับประโยชน์)

โดยเหตุที่ผู้ซื้อและผู้ขายในกิจการค้าระหว่างประเทศมีภูมิลำเนาทางไกลกัน ทางฝ่ายผู้ขายไม่ทราบถึงฐานะการเงินและความสุจริตของผู้ซื้อ ผู้ขายจึงต้องการให้บุคคลผู้มีฐานะการเงินมั่นคง เป็นผู้รับรองที่จะจ่ายเงินแก่ผู้ขายหรือผู้รับประโยชน์ ซึ่งบุคคลนั้นโดยปกติได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ที่เปิดเลตเตอร์ออฟเครดิตไปให้แก่ผู้ขายหรือผู้รับประโยชน์

ประเด็นที่น่าพิจารณา คือ เมื่อธนาคารได้เปิดเลตเตอร์ออฟเครดิตเพื่อประโยชน์แก่ผู้ขายหรือผู้รับประโยชน์แล้ว ในระหว่างธนาคารผู้เปิดเครดิตและผู้ขายหรือผู้รับประโยชน์ มีนิติสัมพันธ์กันตามกฎหมายหรือไม่

ในทางปฏิบัติปรากฏว่า ธนาคารพาณิชย์และพ่อค้านักธุรกิจโดยทั่วไปได้ใช้เลตเตอร์ออฟเครดิต เพื่อความสะดวกและแน่นอนในการชำระเงินทางการค้าระหว่างประเทศ โดยไม่ได้คำนึงถึงนิติสัมพันธ์ระหว่างคู่สัญญาแต่ประการใดและได้ตั้งปัญหาให้นักกฎหมายเป็นผู้พิจารณาถึงลักษณะความผูกพันในระหว่างคู่สัญญาดังกล่าวต่อไป¹

ปัจจุบันนักกฎหมายในประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) เช่น ประเทศอังกฤษ และสหรัฐอเมริกา เห็นว่าสัญญาเลตเตอร์ออฟเครดิตระหว่างธนาคารและผู้ขายหรือผู้รับประโยชน์ก่อให้เกิดความผูกพันตามธรรมเนียมประเพณีทางการค้าที่โชก้นมาช้านานและสัญญาระหว่างธนาคารและผู้ขายหรือผู้รับประโยชน์ก่อให้เกิดความผูกพันในทันทีที่ธนาคารได้แจ้งเครดิตไปยังผู้รับประโยชน์²

¹ Davis, The Law Relating to Commercial Letters of Credit, p. 65.

² Rolf. Eberth, "Documentary Credit in Germany and England," Journal of Business Law 29 (January 1977) : 34.

ในประเทศอังกฤษ นักกฎหมายส่วนใหญ่เห็นว่า โดยเหตุที่เลตเตอร์ออฟ
 เครดิต มีหลายประเภท จึงก่อให้เกิดความผูกพันแตกต่างกันไป กล่าวคือ ในกรณีที่
 เป็นเครดิตชนิดเพิกถอนได้ (Revocable Credit) ธนาคารผู้เปิดเครดิตจะ
 ไม่มีความผูกพันใด ๆ ตามกฎหมายต่อผู้ขายหรือผู้รับประโยชน์ เว้นแต่ธนาคารผู้เปิด
 เครดิตจะได้รับรองและจ่ายเงินหรือจ่ายเงินตามตั๋วแลกเงินของผู้ขายหรือผู้รับประโยชน์
 ฉะนั้น ก่อนระยะเวลาดังกล่าว ธนาคารผู้เปิดเครดิตมีสิทธิที่จะแก้ไขหรือเพิกถอนเครดิ
 ชนิดเพิกถอนได้ (Revocable Credit) ได้ทุกเมื่อโดยไม่ต้องแจ้งการแก้ไขหรือ
 เพิกถอนให้ผู้ขายหรือผู้รับประโยชน์ทราบ แต่ถากรณีเป็นเครดิตชนิดเพิกถอนไม่ได้
 (Irrevocable Credit) ธนาคารผู้เปิดเครดิตมีความผูกพัน (Undertaking)
 ต่อผู้ขายหรือผู้รับประโยชน์ตามสัญญาเลตเตอร์ออฟเครดิตในทันทีที่ธนาคารได้แจ้งเครดิต
 ไปยังผู้รับประโยชน์ อนึ่งสัญญาเลตเตอร์ออฟเครดิตเป็นสัญญาที่แยกต่างหากจากสัญญา
 อื่นที่เกี่ยวข้องกับกิจการค้านี้¹ และในทันที จะขอยกตัวอย่างคำพิพากษาของศาลอังกฤษ
 ที่ตัดสินเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างธนาคารผู้เปิดเครดิตและผู้รับประโยชน์ ซึ่งแม้จะไม่
 ชัดเจนนัก แต่ก็แสดงให้เห็นว่ามีความผูกพันในระหว่างคู่สัญญาทั้งสองนี้ คือ คดี
 Urquhart Lindsay & Co. Ltd. V. Eastern Bank Ltd. (1922)²

¹ Ellinger, Documentary Letters of Credit, p. 179.

² (1922) 1 K.B. 318.

Rowlatt, J., dealing with the legal position of the parties, said :

There can be no doubt that upon the plaintiff's acting upon the undertaking contained in this letter of credit consideration move from the plaintiffs, which bound the defendants to the irrevocable character of the arrangement between the defendants and the plaintiffs.

คดีนี้ศาลตัดสินว่า กรณีไม่มีปัญหาที่จะพิจารณาในเรื่อง ค่าตอบแทน (Consideration) ที่โจทก์จะต้องจ่ายให้แก่จำเลย แต่จะพิจารณาถึงความผูกพันที่ธนาคารจำเลยมีอยู่ตาม เครดิต ซึ่งเป็นความตกลงระหว่างโจทก์และจำเลยต่อไป

คดี Urquhart นี้ศาลได้กล่าวถึง เรื่องค่าตอบแทน (Consideration) เพราะในคดีนี้นักกฎหมายชาวอังกฤษบางท่านเห็นว่า ในระหว่างธนาคารผู้เปิดเครดิต และผู้ขายหรือผู้รับประโยชน์ไม่มีนิติสัมพันธ์ใด ๆ ตอกัน เว้นแต่ธนาคารจะได้รับค่าตอบแทน (Consideration) ในการจ่ายเงินแก่ผู้รับประโยชน์ อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันนี้ไม่มีปัญหาในเรื่องค่าตอบแทนอีกต่อไปแล้ว เพราะศาลได้ตัดสินว่า ธนาคารและผู้รับประโยชน์มีนิติสัมพันธ์ต่อกันตามสัญญา เลตเตอร์ออฟเครดิต ¹

ส่วนในประเทศสหรัฐอเมริกา นักกฎหมายส่วนใหญ่เห็นว่า เลตเตอร์ออฟเครดิต เท่ากับเป็นสัญญาระหว่างธนาคารผู้เปิดเครดิตและผู้ขายหรือผู้รับประโยชน์ ในที่นี้จะขอ ยกตัวอย่างคำพิพากษาของศาลอเมริกันในประเด็นที่เกี่ยวกับนิติสัมพันธ์ระหว่างคู่สัญญา ดังกล่าวในเลตเตอร์ออฟเครดิต คือ คดี Moss V. Old Colony Trust Co. (1923) ² คดีนี้ ศาลตัดสินว่า เลตเตอร์ออฟเครดิตเป็นคำเสนอของธนาคารซึ่งจะผูกพันธนาคารเมื่อทำการรับรอง (accepted) และเมื่อผู้รับประโยชน์ปฏิบัติตามเงื่อนไขของเครดิต ดังนั้น ถ้าธนาคารได้รับรองและผู้รับประโยชน์ได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขของเครดิตแล้ว เลตเตอร์ออฟเครดิตนั้นก็เป็นสัญญาในระหว่างคู่สัญญาดังกล่าว และแยกต่างหากจากความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อและธนาคารผู้เปิดเครดิต

¹ Eberth, "Documentary Credit in Germany and England," pp. 32 - 33.

² (1923), 140 N.E. 803.

Dealing with the legal effect of such a letter of Credit, Rugg, C.J., said :

A letter of credit is a offer by a bank or other financial agency to be bound to the person to whom it is direct, when accepted and acted upon by the latter according to it stipulations . . . the letter of credit, when so accepted and acted upon by the person in whose favour it is issued, becomes a contract between them wholly independent of the relations between the writer of the letter of credit and its customer.

อนึ่ง ในส่วนที่เกี่ยวกับค่าตอบแทน (Consideration) นั้น ตาม Uniform Commercial Code (1972 version) มาตรา 5 - 105 ใ้บัญญัติไว้โดยชัดแจ้งว่า ในการเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิตหรือแก้ไขเพิ่มเติมเงื่อนไขในเลตเตอร์ออฟเครดิตนั้น ไม่จำเป็นต้องมีค่าตอบแทนแต่ประการใด¹

กล่าวโดยสรุป นักกฎหมายชาวอเมริกันส่วนใหญ่เห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างธนาคารผู้เปิดเครดิตและผู้รับประโยชน์เป็นสัญญาประเภทหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ใ้มีนักกฎหมายชาวอเมริกันผู้ทรงคุณวุฒิทางคานเลตเตอร์ออฟเครดิตท่านหนึ่ง ที่มีความเห็นแย้งกับความเห็นดังกล่าวข้างต้น โดยท่านผู้นี้มีความเห็นว่า แท้จริงแล้วในระหว่างธนาคารผู้เปิดเครดิตและผู้รับประโยชน์ไม่ใช่สัญญาสองฝ่ายหรือสัญญาค่างตอบแทน เพราะตามลักษณะของ เครดิตทางฝ่ายผู้รับประโยชน์ไม่ต้องจ่ายเงินหรือไม่มีสัญญาใด ๆ ที่จะตอบแทนให้แก่ธนาคาร อย่างไรก็ตาม สัญญาของธนาคารผู้เปิดเครดิตที่จะชำระเงินค่อผู้รับประโยชน์นั้นสมบูรณ์และผูกพันธนาคารอยู่เสมอ โดยไม่คำนึงว่าธนาคารจะได้รับค่าตอบแทนหรือไม่²

¹ Uniform Commercial Code (1972 version)

Section 5 - 105 No Consideration is necessary to establish a credit or to enlarge or otherwise modify its terms.

² Kozolchyk, "Legal Aspects of Letter of Credit and Related Secured Transaction," pp. 276 - 277.

สำหรับนักกฎหมายในประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมาย (Civil Law) เช่น ประเทศเยอรมันเห็นว่า สัญญาระหว่างธนาคารผู้เปิดเครดิตและผู้รับประโยชน์ เป็นสัญญาฝ่ายเดียว (abstract promise of debt หรือ abstracktes Schuldversprechen) ตามความหมายของประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน ตาม มาตรา 780 ¹ และการเกิดสัญญาตามกฎหมายเยอรมันก็เช่นเดียวกันกับการเกิด สัญญาตามกฎหมายของประเทศอื่นในระบบประมวลกฎหมาย คือ ต้องมีคำเสนอคำสนอง กล่าวคือ เมื่อธนาคารผู้เปิดเครดิตส่งคำเสนอไปถึงมีผู้รับประโยชน์แล้ว (Section 130 of the German Civil Code) ² ทางฝ่ายผู้รับประโยชน์ไม่จำเป็นต้องแจ้งการ สอนงรับต่อธนาคารโดยตรง (Section 151 of the German Civil Code) ³

¹ The German Civil Code (1975)

Section 780 (Promise of debt) For the Validity of a Contract whereby and act of performance is promised in such manner that the promise itself is to create the obligation (promise of debt), a written statement of the promise is necessary, unless some other form is prescribed.

² The German Civil Code (1975).

Section 130 (Effectiveness of declaration as against party)

(1) A declaration of intention required to be made to another, if made in his absence, becomes effective at the moment when it reaches him. It does not become effective if a revocation reaches him previously or simultaneously.

(2) The effectiveness of the declaration is not effected by the fact that the declarant dies or becomes incompetent to enter into legal transactions after making them.

(3) These provisions apply even if the declaration of intention is required to be made to a public authority.

³ The German Civil Code (1975).

Section 151 (Acceptance without declaration to the offerer) The contract is concluded by the acceptance of the offer, without the necessity that the offerer be notified of the acceptance, if such notification is not to be expected according to common usage, or if the offerer has waived it. The moment at which the offer expires is determined according to the intention of the offerer in the light of the offer or the circumstances.

เพราะในทางปฏิบัติไม่นิยมทำกัน จึงอาจจะสันนิษฐานถึงเจตนาในการสนองรับของ ผู้รับประโยชน์ไต่จากการกระทำของผู้รับประโยชน์เอง เช่น ในทางปฏิบัติถือว่า ถ้าผู้รับประโยชน์ไม่ปฏิเสธค่าเสนอของธนาคารดังกล่าว ก็เท่ากับเป็นการสนองรับแล้ว ¹

อนึ่ง ตามประมวลกฎหมายเยอรมัน (Civil Code) ไม่ได้บัญญัติในเรื่อง คาคอบแทน (Consideration) ดังนั้น สัญญาระหว่างผู้ชายกับธนาคารผู้เปิดเครดิตนี้ จึงไม่มีปัญหาในเรื่องคาคอบแทนเข้ามาเกี่ยวข้อง ²

โดยเหตุที่ประเทศไทยอยู่ในระบบประมวลกฎหมาย (Civil Law) และ หลักกฎหมายเยอรมันในเรื่องสัญญาก็เป็นหลักกฎหมายเดียวกันกับที่กฎหมายไทยยอมรับ ฉะนั้น ทฎมกฎหมายไทยถือว่า สัญญาระหว่างธนาคารผู้เปิดเครดิตและผู้รับประโยชน์เป็น สัญญาชนิดหนึ่งซึ่งอาศัยหลักเกณฑ์ในเรื่องค่าเสนอ คำสนอง กล่าวคือ ค่าเสนอเกิดขึ้น เมื่อธนาคารผู้เปิดเครดิตส่งเครดิตไปยังผู้รับประโยชน์ และคำสนองของผู้รับประโยชน์ เกิดขึ้นเมื่อผู้รับประโยชน์ส่งสินค้าตามที่ระบุ ในเรื่องนี้ ศาลฎีกาได้เคยวินิจฉัยไว้แล้ว คือ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1770/2499 ในคดีนี้ศาลฎีกาตัดสินว่า การที่จำเลยที่ 1 (ธนาคาร ผู้เปิดเครดิต) ออกเช็คเตอร์ออฟเครดิตในเรื่องนี้ ความจริงเท่ากับเป็นการกระทำ ค่าเสนอไปยังผู้รับประโยชน์ (บริษัทเฟรนช์ คอมเมอร์เชียล จำกัด แห่งสิงคโปร์ หรือ ผู้รับโอน) ให้ส่งกระสอบป่านมาขาย ดังที่ระบุไว้ในเช็คเตอร์ออฟเครดิต เมื่อได้มีการ ส่งกระสอบป่านมาแล้ว ก็ย่อมถือเป็นคำสนองอันก่อให้เกิดสัญญา ซึ่งจำเลยที่ 1 ย่อมผูกพัน ในอันที่จะต้องจ่ายเงินตามเช็คเตอร์ออฟเครดิตนั้น เมื่อพิจารณาตามคำพิพากษาศาลฎีกาฉบับนี้ จะเห็นว่า สัญญาเช็คเตอร์ออฟเครดิตเป็นสัญญาประเภทหนึ่ง แม้มิได้เป็นเอกเทศสัญญาที่ บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

¹ Eberth, "Documentary Credit in Germany and England," p. 35.

² Ibid.

1.6 ความแตกต่างระหว่างเลตเตอร์ออฟเครดิตกับสัญญาค้ำประกันและสัญญาเพื่อประโยชน์บุคคลภายนอก

เลตเตอร์ออฟเครดิตแตกต่างจากสัญญาค้ำประกัน เพราะในกฎหมายค้ำประกัน ผู้ค้ำประกันเป็นลูกหนี้ชั้นสองที่จะต้องรับผิดชอบเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ และผู้ค้ำประกันอาจจะยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้ชั้นแรกยื่นต่อเจ้าหนี้ได้ แต่ตามสัญญาเลตเตอร์ออฟเครดิต ธนาคารผู้เปิดเครดิตเป็นลูกหนี้ชั้นแรก ซึ่งจะต้องรับผิดชอบต่อผู้รับประโยชน์ตามเงื่อนไขของเครดิตและธนาคารผู้เปิดเครดิตไม่อาจบล้างหรือทำลายคำขอให้จ่ายเงินของผู้รับประโยชน์โดยยกข้อต่อสู้ของผู้ขอชื้อยื่นต่อผู้รับประโยชน์ ดังนั้น แม้ธนาคารได้รับแจ้งจากผู้ชื้อว่าผู้รับประโยชน์ปฏิบัติการค้าชำระหนี้ไม่ถูกต้องตามสัญญา ธนาคารก็ยังคงต้องผูกพันรับผิดชอบต่อผู้รับประโยชน์ผู้ใดปฏิบัติครบถ้วนตามเงื่อนไขของเลตเตอร์ออฟเครดิตแล้ว

เลตเตอร์ออฟเครดิตแตกต่างจากสัญญาเพื่อประโยชน์บุคคลภายนอก ในแง่ที่ว่าในสัญญาเพื่อประโยชน์บุคคลภายนอกสิทธิของคู่สัญญาฝ่ายที่ 3 ขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์ของสัญญาระหว่างคู่สัญญา คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งอาจจะอ้างข้อต่อสู้ใด ๆ ชื่นอ้างยื่นต่อบุคคลภายนอก ซึ่งเป็นข้อต่อสู้เกี่ยวกับที่ผู้รับสัญญาสามารถชื้อยื่นต่อผู้ให้สัญญา รวมทั้งขอบกพรองในสัญญาระหว่างคู่สัญญาซึ่งเกิดขึ้นในภายหลัง เช่น การฉ้อฉล (fraud) หรือการฝ่าฝืนกฎหมาย (illegality) แต่ตามสัญญาเลตเตอร์ออฟเครดิต ธนาคารผู้เปิดเครดิตจะต้องจ่ายเงินตามตั๋วแลกเงินหรือคำขอให้จ่ายเงินของผู้รับประโยชน์ ถ้าเอกสารถูกต้องตรงตามเงื่อนไขของเครดิต แม้ผู้ชื้อจะปฏิเสธสัญญาหรือล้มละลายหรือโง่งธนาคารผู้เปิดเครดิต หรือปฏิเสธที่จะปฏิบัติตามสัญญาระหว่างธนาคารผู้เปิดเครดิต กับผู้ชื้อ¹

¹ David Richard Taggart, "Letters of Credit Current Theories and Usage," Louisiana Law Review 39 (winter 1979) : 590 - 591.